

МОТИВИ

Относно: проект на Наредба за физиологичните норми за хранене на населението

Целта на проекта на наредба е да регламентира на национално ниво най-новите научно обосновани стойности за прием на хранителни вещества и енергия, с оглед гарантиране на здравословно хранене на населението в Република България.

Наредбата определя средни енергийни потребности за различните възрастови групи и по пол; препоръчителен хранителен прием на белтък, въглехидрати, витамини и минерални вещества; адекватен хранителен прием на белтък, общи мазнини, мастни киселини, общи въглехидрати, хранителни влакнини, витамини, минерални вещества и електролити; адекватен хранителен прием на вода; горни граници за нерисков хранителен прием на витамини, минерални вещества и електролити; препоръчителни интервали за хранителен прием на белтък, общи мазнини, мастни киселини, общи въглехидрати и хранителни влакнини.

Причините, които налагат приемането на нов нормативен акт са свързани с новите проучвания за потребностите на организма от основни хранителни вещества, биологичноактивни вещества и енергия.

Актуализирането на физиологичните норми за хранене на населението в България се извършва периодично и това е общ подход на всички страни в света.

Резултатите от научните изследвания на ролята на хранителните вещества и потребностите на човешкия организъм в различните възрастови периоди и състояния (бременност и лактация), както и данните от епидемиологичните проучвания относно връзката на приема на енергия и нутриенти с храните и здравето на населението, а при децата също растежа и развитието, са основата на определянето на референтните стойности за хранителен прием. В зависимост от развитието на науката по хранене, на прилаганата методология и натрупаните научни доказателства, се налага периодично актуализиране на препоръчителните стойности за прием на енергия и хранителни вещества. През 2006 и 2007 г. СЗО публикува нови референтни стойности за тегло и ръст на децата във всички възрасти (от 0 до 19 години), които бяха въведени при проведените национални проучвания на храненето и хранителния статус на българското население. Това е база за преценка на средното телесно тегло на децата с нормален ИТМ, което е основа за определяне на средните енергийни потребности при различните популационни групи на децата.

Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) публикува в периода 2010-2017г. поредица от научни становища относно средно дневните енергийни потребности, препоръчителния или адекватен прием на белтък, мазнини, въглехидрати, почти всички витамини и минерали, които се отнасят за страните в ЕС. В тази връзка европейските страни следва да извършат актуализиране на националните си препоръки за хранителен прием на енергия и нутриенти. Въведени са нови формули за изчисляване на основната обмяна, нови критерии за увеличаване на енергийните потребности в зависимост от степента на физическа активност. Всички тези промени водят до необходимостта от актуализиране на стойностите на средно дневните енергийни потребности, включени във физиологичните норми за хранене на българското население от 2005 г. Това се налага и от промените в антропометричните характеристики на българското население, установени при

националните проучвания на хранителния статус през последните години, които се използват за определяне на средните енергийни потребности в различните възрастови групи.

Новите научни данни показват по-ниски потребности от въглехидрати, по-високи потребности от витамин D и витамин C и редица други промени, които трябва да бъдат въведени, за да може да се направи адекватна оценка на храненето на българското население, да се идентифицира реалните проблеми и рисковите популационни групи.

С оглед на това, в проекта са актуализирани всички стойности за среднодневни потребности от енергия и всички стойности за адекватен прием на пълноценен белтък. Въведени са стойности за адекватен прием на есенциални мастни киселини и n-3 дълговерижни полиненаситени мастни киселини, както и стойности за адекватен прием на хранителни влакнини, диференцирани по възраст. Въведени са интервали за прием на влакнини и определения на „хранителни влакнини“ и на „добавени захари“, съгласно определенията на EFSA (2010).

Актуализирани са:

- витамините, при които има различия в подхода и/или съществени разлики в стойностите на препоръчителния/адекватния прием в сравнение с тези в предходните физиологични норми за хранене на населението в България (витамин D, C, тиамин, ниацин, фолат, витамин B12, при някои възрастови групи за витамин E, K, рибофлавин);

- минералните вещества, при които има различия в подхода и/или съществени разлики в стойностите на препоръчителния/адекватния прием в сравнение с тези в предходните физиологични норми за хранене на населението в България (магнезий, мед, селен, за някои възрастови групи – калций, фосфор, цинк, йод);

- стойностите за адекватен прием на калий и вода, въведени са стойности за минимални потребности от натрий и калий;

- стойностите за горни граници за нерисков прием на витамин D и флуор;

- препоръчителните интервали за прием на общ белтък, общи мазнини, мастни киселини, общи въглехидрати като % от енергийната стойност на храната, диференцирани по възраст.

Очакваните резултати от прилагането на проекта на наредба са свързани със здравословното хранене на населението в Република България.

Физиологичните норми за хранене, регламентирани с проекта са в основата на националната здравна политика в областта на храните и храненето. Те се ползват при разработването на националните препоръки за здравословно хранене в различните възрасти и превенцията на заболяванията, също така са базата за разработване на нормативните актове, уреждащи изискванията за здравословно хранене в детските заведения и училищата. Физиологичните норми за хранене са и в основата на насоките за реформулиране на храните в здравословен аспект.

Прилагането на наредбата за физиологичните норми за хранене ще осигури удовлетворяване на физиологичните потребности на всички възрастови групи, постигане на нормален растеж и развитие и създаване на предпоставки за дълготрайно добро здраве на населението. Физиологичните норми за хранене се използват и при оценка на индивидуалния хранителен прием и на хранителния прием на групи от населението; разработване на препоръки за здравословно хранене на индивиди и групи от населението; планиране и контрол на организираното хранене на групи от населението.

Не са необходими **финансови и други средства** за прилагането на нормативния акт от бизнес операторите и от другите институции, които ще го прилагат. При изготвяне на проекта на наредбата са ползвани научните становища на Европейския орган по безопасност на храните; съвременните формули за изчисляване на основната обмяна, използвани от УК и другите европейски страни; референтно телесно тегло и ръст по възрастови групи и пол на базата на получените резултати от националните проучвания върху представителни извадки за периода 2007-2014 г.; актуализираните референтни стойности за хранителен прием, витамини и минерали на европейските държави (Германия, Австрия и Швейцария, 2015, скандинавски страни, 2012) и препоръките на СЗО за прием на някои вещества.

На ниво Европейски съюз няма хармонизирано законодателство по отношение на физиологичните норми за хранене на населението. Научните изследвания на хранителните вещества, данните от епидемиологичните проучвания, както и растежа и развитието на децата, са основата на определянето на референтните стойности за хранителен прием за всяка една държава-членка на ЕС. В тази връзка Наредбата е национален нормативен акт, което не налага извършване на анализ за съответствие с правото на Европейския съюз.